

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/124/2018
Identifikačné číslo spisu:	1304124344
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2018
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Beniačová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1304124344.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. Y. D. bývajúceho v R., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s.r.o., so sídlom v Bratislave, Zámocká 5, IČO: 35 943 882, proti žalovanej PEREX, a.s., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 39/A, IČO: 00 685 313, zastúpenej spoločnosťou LEGAL PROFESSIONALS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Sartorisova 12, IČO: 36 857 998, o ochranu osobnosti spojenú s náhradou nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 11 C 116/2004, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 19. apríla 2016 sp.zn. 5 Co 248/2015 v spojení s opravným uznesením z 26. augusta 2016 sp.zn. 5 Co 248/2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 19. apríla 2016 sp.zn. 5 Co 248/2015 v spojení s opravným uznesením z 26. augusta 2016 sp.zn. 5 Co 248/2015.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 25. februára 2015 č.k. 11 C 116/2004-934 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie z 30. apríla 2014, podané na súd prvej inštancie 5. mája 2014, vo výške 20 048 eur. V odôvodnení uviedol, že žalobca podaním z 28. októbra 2014 požiadal súd o oslobodenie od platenia súdneho poplatku za podané dovolanie, na ktoré bol súdom prvej inštancie vyzvaný 7. októbra 2014 podľa položky 7b písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov - prílohy zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“), pretože neposkytol súdu potrebnú súčinnosť a žiadnym relevantným spôsobom nepreukázal svoje majetkové pomery odôvodňujúce priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, v dôsledku čoho nemal dostatočné podklady pre kladné rozhodnutie o žiadosti žalobcu.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu uznesením z 19. apríla 2016 sp.zn. 5 Co 248/2015 v spojení s opravným uznesením z 26. augusta 2016 sp.zn. 5 Co 248/2015 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku

(ďalej aj „O.s.p.“). Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia stotožnil so záverom súdu prvej inštancie a dodal, že žalobca nepredložil súdu pvej inštancie dôkazy na preukázanie svojich skutočných pomerov, z čoho vyplýva, že nedostatočným spôsobom preukázal svoje majetkové pomery (nepredložil originál úplne vyplneného tlačíva, ani ďalšie doklady požadované súdom prvej inštancie). Konštatoval, že nezistil žiadne dôvody na zmenu napadnutého rozhodnutia, teda na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku žalobcovi.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie z dôvodov uvedených v ustanovení § 237 písm. g/ O.s.p. (správne § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p. - poznámka dovolacieho súdu). Namietal, že v prejednávanej veci rozhodovali sudcovia, ktorí boli vylúčení z prejednávanej veci. V súvislosti s uvedeným tvrdením poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 27. augusta 2009 sp.zn. 4 Ndc 30/2009 vydané v rámci tohto konania, kde najvyšší súd konajúc ako súd nadriadený rozhodol o vylúčení sudcov Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp.zn. 15 Co 135/2009 a vec prikázal Krajskému súdu v Trenčíne. Vyjadril názor, že takýmto postupom najvyšší súd vymedzil postavenie Krajského súdu v Trenčíne ako odvolacieho súdu pre celú prejednanú vec, čo platí aj v prípade odvolania proti procesným uzneseniam. Namietal, že v danej veci tak rozhodli nezákonní sudcovia, čím je daný dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p. Z uvedených dôvodov navrhol, aby najvyšší súd zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „C.s.p.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia prvej vety, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu treba zrušiť.

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie žalobcu bolo podané pred 1. júlom 2016, t.j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované, a prípustnosť podaného dovolania posudzoval v zmysle ustanovení Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov civilného procesného práva o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (čl. 2 ods. 1 a 2 C.s.p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (čl. 3 ods. 1 C.s.p.). Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (por. tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. PL. ÚS 36/1995).

8. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (por. § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu bez ohľadu na jeho procesnú formu vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p.

9. V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu. Žalobcom podané dovolanie nesmeruje proti uzneseniu, ktoré by malo znaky tých uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., proti ktorým bolo dovolanie prípustné. Dovolanie žalobcu teda v zmysle § 239 O.s.p. nevyvolalo účinky, ktoré by podľa právneho stavu do 30. júna 2016 umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

10. Dovolanie žalobcu by vzhľadom na vyššie uvedené bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. V zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

11. Procesné vady konania uvedené v § 237 ods. 1 písm. a/ až f/ O.s.p. dovolateľ v dovolaní nenamietal a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

12. Žalobca v dovolaní namietal, že v konaní rozhodoval nezákonný sudca, čím je daný dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p.

13. Ústava Slovenskej republiky upravuje v čl. 48 ods. 1 základné právo na zákonného sudcu. Podľa tohto článku nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, pričom príslušnosť súdu ustanoví zákon. Občiansky súdny poriadok v čase jeho účinnosti ustanovoval, ktorý súd je vecne, miestne a funkčne príslušný na prerokovanie veci, čo je prvým predpokladom pre určenie zákonného sudcu, nakoľko uvedené základné právo sa výslovne spája s osobou sudcu. Postavenie zákonného sudcu ako osoby, ktorá má o veci rozhodnúť, je späté so sústavou súdov upravenou zákonom č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. So sústavou súdov priamo súvisí aj príslušnosť súdu o veci rozhodovať upravená Občianskym súdnym poriadkom (v súčasnosti Civilným sporovým poriadkom), a tým aj osoba zákonného sudcu (sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu). Nevyhnutným predpokladom toho, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jej veci súdom, ktorý je podľa zákona na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný.

14. Príslušnosť súdu ustanovuje zákon, ktorý nepriamo určuje aj osobu zákonného sudcu. V zmysle § 11 ods. 1 O.s.p. (obdobne § 36 C.s.p.) sa konanie uskutočňuje na súde, ktorý je vecne a miestne príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností, ktoré tu sú v čase začatia konania, a trvá až do jeho skončenia. Pre určenie vecnej a miestnej príslušnosti sú až do skončenia konania rozhodné okolnosti, ktoré tu existujú v čase začatia konania a trvajú až do jeho skončenia. Uvedené ustanovenie vyjadruje zásadu perpetuatio fori spočívajúcu v trvaní súdnej príslušnosti raz určenej až do skončenia konania bez ohľadu na neskoršie zmeny okolností, ktoré sú inak pre určenie príslušnosti rozhodné; výnimky z tejto zásady upravuje zákon. Medzi tieto výnimky patrí prikázanie veci inému súdu. Podľa § 12 ods. 1 O.s.p. (obdobne § 39 C.s.p.) vec musí byť prikázaná inému súdu, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (tzv. delegácia nutná) a podľa § 12 ods. 2 O.s.p. sa vec môže prikázať inému súdu z dôvodu vhodnosti (tzv. delegácia vhodná). V oboch prípadoch sa vec prikáže súdu tej istej inštalácie, pričom prikázaním sa nemôže zmeniť vecná alebo funkčná príslušnosť - vec nemožno prikázať súdu inej inštalácie [ak sú napríklad vylúčení sudcovia určitého krajského súdu, vec sa prikáže inému krajskému súdu (porovnaj tiež R 3/1980)].

15. Zásada o trvaní (nemennosti) súdnej príslušnosti už raz určenej sa vzťahuje nielen na prípady miestnej príslušnosti určenej podľa hľadísk stanovených priamo zákonom, ale platí tiež na prípady, keď bola príslušnosť určená inak, vrátane delegácie podľa § 12 O.s.p. (súdnym rozhodnutím o prikázaní veci založená príslušnosť). Nerešpektovať túto zásadu by znamenalo porušiť právo na zákonného sudcu (čl.

48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

16. V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že najvyšší súd v tomto konaní (vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 11 C 116/2004) uznesením z 27. augusta 2009 sp.zn. 4 Ndc 30/2009 ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O.s.p.) vylúčil sudcov Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania veci a (nadväzujúcim výrokom) rozhodol podľa § 12 ods. 1 O.s.p. tak, že prikázal vec - rozhodovanie v odvolacom konaní - Krajskému súdu v Trenčíne. Vzhľadom na vyššie uvedené je nepochybné, že týmto založil s konečnou platnosťou príslušnosť Krajského súdu v Trenčíne na rozhodovanie o odvolaní v uvedenej veci. Takto založená funkčná príslušnosť sa nevyčerpala (neskončila) uznesením uvedeného súdu (ako odvolacieho) z 22. júna 2010 sp.zn. 17 Co 283/2009, ale vzťahuje sa aj na všetky ďalšie odvolania v tejto právnej veci, vrátane odvolaní smerujúcich proti rozhodnutiam nemeritórneho charakteru. Iným postupom by sa v takomto prípade poprela už zdôraznená zásada o trvaní (nemennosti) súdnej príslušnosti, a zároveň by sa tým odňalo aj právo účastníka na zákonného sudcu. Súčasne by to bolo v rozpore s teleologickým významom trvania (nemennosti) už raz takto určenej súdnej príslušnosti, ktorý spočíva v zámere docieľť, aby už následne nedochádzalo k ďalším ingerenciám v tom istom smere - opakovaným rozhodovaniam o príslušnosti, a tak k predlžovaniu a nehospodárnosti súdneho konania. Z uvedeného vyplýva, že funkčne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie odvolania žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III z 25. februára 2015 č.k. 11 C 116/2004-934 je Krajský súd v Trenčíne. Preto ak o odvolaní žalobcu rozhodoval senát Krajského súdu v Bratislave, ktorého sudcovia boli rozhodnutím najvyššieho súdu vylúčení podľa § 14 ods. 1 O.s.p., je konanie postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. g/ O.s.p.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyvolalo účinok umožňujúci a zároveň ukládajúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Prípustnosť žalobcom podaného dovolania vyplývala z § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p. v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a jeho dôvodnosť z toho, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca.

18. Z uvedeného dôvodu dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1). Úlohou súdu prvej inštancie bude predložiť spis na rozhodnutie o odvolaní príslušnému súdu, ktorým je Krajský súd v Trenčíne.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.